

Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused kaasamise kohta mitmekesisuses, et tagada kvaliteetne haridus igäihele

(2017/C 62/02)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU JA LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE ESINDAJAD,

TULETADES MEELDE kõnealuse küsimuse poliitilist tausta (vt lisa) ning eelkõige ÜRO säästva arengu eesmärki nr 4, ⁽¹⁾ HK 2020 käsitlevat ühisaruannet hariduse ja koolituse kohta ⁽²⁾ ning Pariisi deklaratsiooni kodanikuaktiivsuse ning vabaduse, sallivuse ja mittediskrimineerimise ühiste väärtuste edendamise kohta hariduse kaudu ⁽³⁾;

VÕTTES TEADMISEKS komisjoni teatise hariduse täiustamise ja moderniseerimise kohta ⁽⁴⁾;

TUNNISTADES, et:

- Euroopa Liit tugineb ühiste väärtustele ja õiguse üldpõhimõtetele, mis on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklites 1–3 ning et nimetatud leping tähistas uut etappi Euroopa rahvaste veelgi tugevama liidu rajamisel;
- hariduspoliitika edendab oluliselt kaasamist ja mitmekesisuse austamist Euroopa Liidus (EL);
- kaasav haridus tegeleb ja arvestab kõigi õppurite eri vajadustega nii formaalses, mitteformaalses kui ka informaalses õppes, eesmärgiga julgustada igäihe osalemist kvaliteetses haridussüsteemis;
- Euroopa ühiskonna mitmekesisus pakub haridus- ja koolitussüsteemidele nii võimalusi kui ka väljakutseid, mis nõuab suuremat rõhuasetust kaasamise ja ühiste väärtuste edendamisele, et hõlbustada eri kultuuriidentiteetide koosseksisteerimist rahumeelses ja demokraatlikus Euroopas;
- mitmekesisus Euroopas suureneb tulevikus veelgi ja seetõttu on vaja tõsiselt võidelda nii Euroopa kodanikke, siserännanuid kui eeskätt äsja saabunud mõjutava sallimatuse ja sotsiaalse tõrjutuse kõigi vormide vastu;
- põhimõtte „ühinenud mitmekesisuses“ edendamine hariduses ja koolituses on ülimalt oluline tegur kaasava ühiskonna ülesehitamiseks, seda ka pidades silmas 1957. aastal sõlmitud Rooma lepingute 60. aastapäeva;

RÕHUTAB, ET

- haridus- ja koolitussüsteemid peavad edendama kaasamist mitmekesisuses, et tagada kvaliteetne haridus igäihele, andes samal ajal kõigile õppuritele sotsiaalsed, ühiskondlikud ja kultuuridevahelised pädevused, millega tugevdada, kinnitada ja edendada ELi demokraatlikke väärtusi, põhiõigusi, sotsiaalset kaasamist, mittediskrimineerimist ja kodanikuaktiivsust;
- kaasava kvaliteetse hariduse tagamist tuleks näha kui elukestvat ning hariduse kõiki aspekte hõlmavat eesmärki. See peaks olema kättesaadav ja ligipääsetav igas vanuses ning sealhulgas keerulises olukorras olevatele õppuritele, nagu erivajadustega, puudega või ebasoodsa sotsiaal-majandusliku või rändetaustaga või geograafiliselt keerulisest piirkonnast või sõjakoldest pärit õppuritele, olenemata nende soost, rassist või etnilisest päritolust, usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest;

TUNNISTAB, ET

- nagu on sätestatud ÜRO säästva arengu eesmärgis nr 4, mis käsitleb kaasava ja võrdsetel võimalustel põhineva kvaliteetse hariduse ning elukestva õppe võimaldamist igäihele, peaks kvaliteetne haridus ja koolitus kindlustama selle, et kõik õppurid omandavad vajalikud pädevused (teadmised, oskused ja suhtumise) kestliku arengu poole püüdlmiseks, muu hulgas sellise hariduse kaudu, mis propageerib kestlikku arengut ja säästvaid eluviise, inimõigusi, soolist võrdõiguslikkust, rahumeelsuse ja vägivalatuse kultuuri, maailmakodanikuks olemist ning väärtustab kultuurilist mitmekesisust ja kultuuri panust kestlikusse arengusse;

⁽¹⁾ UNESCO (2015), *Education 2030: Framework for Action - Towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning for all*, lk 2.

⁽²⁾ 2015. aasta novembris vastu võetud HK 2020 käsitlev ühisaruanne hariduse ja koolituse kohta (dok 14440/1/15 REV 1).

⁽³⁾ Deklaratsioon kodanikuaktiivsuse ning vabaduse, sallivuse ja mittediskrimineerimise ühiste väärtuste edendamise kohta hariduse kaudu (17. märts 2015, Pariis).

⁽⁴⁾ Dok 15418/16.

- kaasatusel, võrdsusel, võrdsetel võimalustel, asjakohastel pädevustel ja väärtustel põhinev kvaliteetne haridus ja koolitus igapähele aitab ühtlasi edendada tööalast konkurentsivõimet, ettevõtlusvaimu, innovatiivseid mõtteviise, digitaaloskusi ja -pädevusi ning õppuri kodanikuaktiivsuse igakülgset arendamist;
- võrdsus ja võrdsed võimalused ei ole üks ja seesama ning haridussüsteemid peaksid hülutama traditsioonilise kõigile ühesuguse lahenduse pakkumise. Kõigile võrdsete võimaluste pakkumine on ülioluline, kuid sellest jääb väheks – selleks et tagada kvaliteetne haridus igapähele, on vaja, et haridus- ja koolitussüsteemid lähtuksid võrdsete võimaluste põhimõttest eesmärkide, sisu, õpetamismeetodite ja õppimisviiside määramisel;

RÕHUTAB, ET

- haridus- ja koolitussüsteemid peaksid võtma arvesse kõigi õppurite eri vajadusi, võimeid ja oskusi ning pakkuma kõigile õppimisvõimalust nii formaalses, mitteformaalses kui ka informaalses õppes;
- senisest enam tuleb aidata õpetajatel, koolitajatel ja muudel haridustöötajatel kasutada edukalt koolitussüsteeme, mis pakuvad paindlikke õppevõimalusi ning vastavad õppurite eri vajadustele, oskustele ja võimetele. Vajaduse korral on need õppevõimalused individuaalsed, alt üles suunatud ja koostööd soosivad;
- haridust ja koolitust ei saa käsitleda sotsiaalsetest, poliitilistest, ajaloolistest, keskkonna- ja majandusaspektidest eraldi. Selleks et tagada kvaliteetne haridus igapähele, peaks haridus- ja koolituspoliitika põhieesmärki täiendama ja toetama kooskõlastatud viisil muud poliitikavaldkonnad;

KUTSUB LIIKMESRIIKE VASTAVALT OMA RIIGI OLUDELE

1. kaaluma kooli käsitlemist tervikliku asutusena, mille puhul julgustatakse nii kogu koolikogukonda⁽¹⁾ kui ka mitmeid mitmesuguseid sidusrühmi⁽²⁾ ja kogukonda tervikuna osalema selliste küsimuste lahendamises, milles koolidel ei ole ega saagi olla vastavaid eksperditeadmisi. See aitab tagada kaasava ja võrdsetel võimalustel põhineva kvaliteetse hariduse kõigile;
2. edendada demokraatlikku ja kaasavat koolikultuuri ja -vaimsust, milles väärtustatakse mitmekesisust, edendatakse õppurite meedia- ja infopädevust info kriitiliseks ja läbimõeldud hindamiseks ning tõstetakse teadlikkust sellest, mis on manipuleerimine ja propaganda, jäetakse ruumi dialoogile ja aruteludele vastuolulistel teemadel ning tagatakse kõigile õppuritele oma võimete täielikku realiseerimist soodustav ja toetav keskkond;
3. edendada selliste meetmete väljatöötamist ja vastuvõtmist, mis aitavad varakult avastada ja ära hoida sotsiaalset tõrjutust, koolikiusamist, haridussüsteemist varakult lahkumist ja vägivaldse äärmusluseni viia võiva radikaliseerumise varajasi ilminguid;
4. julgustama kõigile õppuritele paindlike haridusvõimaluste pakkumist, sealhulgas kutseoskuste ja -kvalifikatsiooni omandamist, kombineerides formaalsed õppekavad ettevõttepraktikaga, digitaal- ja kaugõppega, mitteformaalse ja informaalset õppe valideerimisega ning tuginedes kutseõppeasutuste, ettevõtlussektori, sotsiaalpartnerite ja muude asjaomaste sidusrühmade tugevale partnerlusele;
5. propageerima olulise varajase meetmena kvaliteetset alusharidust ja lapsehoidu, sealhulgas erivajadustega lastele suunatud toetusmeetmeid, võttes vajaduse korral arvesse alushariduse ja lapsehoiu kvaliteediraamistiku⁽³⁾ peamisi põhimõtteid. On tõendatud, et kvaliteetne alusharidus ja lapsehoid on poliitikameede, mis võib vähendada ebavõrdsust inimese kogu elukestva õpitee jooksul;
6. propageerima lähenemisviise, mis toetavad õppureid hariduses ja koolituses, sealhulgas kogudes õpilastelt nende õppekogemuste kohta tagasisidet ning nähes ette kaasamise ja võrdsete võimaluste tagamise sätted, millega piüüakse kompenseerida eri lähteaspekte, st võrdsete võimaluste temaatikast kaugemale minevad sätted, et tagada kaasaamine mitmekesisuses ja edusammud võrdsete võimaluste saavutamiseks;

⁽¹⁾ Koolijuhid, õpetajad ja muud töötajad, õppurid, lapsevanemad ja pered.

⁽²⁾ Nt sotsiaal- ja noorsooteenistused, sotsiaalhooldustöötajad, psühholoogid, kooliõded, kõneterapeudid ja logopeedid, karjäärinõustajad, kohalikud omavalitsused, valitsusvälised organisatsioonid, ettevõtted, ametiühingud, vabatahtlikud.

⁽³⁾ Euroopa Komisjoni haldusalasse kuuluva alushariduse ja lapsehoiu temaatilise töörühma 2014. aasta oktoobri aruanne „Alushariduse ja lapsehoiu kvaliteediraamistiku peamised põhimõtted“.

7. edendama teadlikkust digiõppest haridus- ja koolitusprogrammides, et tõsta hariduse kvaliteeti ning suurendada võrdseid võimalusi ja kaasamist, teades, et digiõppe edukaks rakendamiseks on vaja kohaldada kombineeritud lähenemisviisi, mis hõlmab sobivat sisu, infrastruktuuri, ⁽¹⁾ tuge ⁽²⁾ ja kultuuri ⁽³⁾;
8. vajaduse korral töötama välja mitmesuguseid sertifitseeritavaid õppesuundi ning edendada paindlikke õppevõimalusi. See annab igat liiki õppuritele võimaluse omandada tunnustatud kvalifikatsiooni, et olla soovitud erialal konkurentsivõimeline ja individuaalselt edasi areneda;
9. toetama õpetajaid, koolitajaid ja muid haridustöötajaid ning arendama nende motivatsiooni ja pädevust, sealhulgas näiteks emotsionaalset intelligentsust ja sotsiaalseid oskusi, et nad suudaksid tulla toime mitmekesisusega; seda tehakse kõigepealt õpetajakoolitus- ja seejärel järjepidevate kutsearendusprogrammide, sealhulgas digiõppe, praktiliste vahendite, pideva toe ja suunamise teel, julgustades ühtlasi kasutama mitmekesisema taustaga õpetajaskonda;
10. innustama haridus- ja koolitusasutusi, kohalikke kogukondi, kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, lastevanemaid, laiemat pereringi, noorsoospetsialiste, vabatahtlikke, sotsiaalpartnereid, tööandjaid ja kodanikuühiskonda tegema koostööd ja kasutama innovatiivseid lähenemisviise, et suurendada kaasatust, kindlustada kuuluvustunde ja positiivse minapildi arenemist ning aidata seeläbi ennetada vägivaldse äärmusluseni viivat radikaliseerumist, ⁽⁴⁾ ning ühtlasi tagada haridussisu, pedagoogika ja vahendite aja- ja asjakohasus kohalikus kontekstis;
11. julgustama tegema tihedamat koostööd ja kasutama innovatiivseid lähenemisviise haridus- ja muude asjakohaste valdkondade vahel, nagu kultuuri-, noorsoo-, spordi-, tööhõive-, heaolu- ja julgeolekuvaldkond ning sotsiaalse kaasamise muud tegevuskanalid; ning vajaduse korral edendama sotsiaal-, kultuuri-, noorsoo-, majandus- ja hariduspoliitika vastastikust tuge, et tagada kaasamine mitmekesisuses ⁽⁵⁾;
12. propageerima mitmesuguseid hindamis- ja analüüsimetodeid, et tagada eri õppevormide kasutamine;
13. kaaluma selliste õppekavade ja pedagoogiliste meetodite kasutamist, mis kajastavad õppurite sotsiaalset, kultuurilist ja muud mitmekesisust;
14. toetama kõrgharidusasutusi nende püüetes suurendada alaesindatud elanikerühmade osalemist haridussüsteemis ja õpingute lõpuleviimist ning edendama personali ja õpilaste osalemist ühiskondlikus elus;
15. edendama kolmandate riikide kodanike, sealhulgas hiljuti saabunud rahvusvahelise kaitse saajate integreerumist haridussüsteemi, kaasa arvatud keeleõppe abil;

KUTSUB KOMISJONI ÜLES

1. edendama jätkuvalt heade tavade ja innovatiivsete lähenemisviiside vahetamist selle kohta, kuidas tagada kaasav ja võrdsetel võimalustel põhinev kvaliteetne haridus igapähele; seda saab teha näiteks HK 2020 käsitlevates tööriistades ja eriti tööriistades, mis tegeleb kodanikuaktiivsuse ning vabaduse, sallivuse ja mittediskrimineerimise ühiste väärtuste edendamisega hariduse kaudu, ning samuti heade tavade veebipõhise loendi koostamise teel;
2. edendama näiteks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahendusel piisavaid ja tulemuslikke investeeringuid selleks, et tagada kaasav ja võrdsetel võimalustel põhinev kvaliteetne haridus igapähele;
3. toetama vastastikust nõustamist küsimuses, mis puudutab haridussüsteemi raames „kaasamist mitmekesisuses“, tuues kokku riiklikud asjatundjad, eesmärgiga pakkuda välisnõustamist abi palunud riigile ning võimaldada kogemuste ja teadmiste vahetamist vastava valdkonna asjatundjate vahel. Võiks uurida, kas vastastikust nõustamist saaks veelgi tõhustada, sealhulgas haridusasutuste vaheliste lühiajaliste õpekülastuste teel.
4. süvendama vastastikust õppimist mitmekesisuses kaasamise küsimuses, eeskätt Erasmus+ liikuvusprogrammide kaudu, mis on mõeldud õpetajate kutsealaseks arenguks, aga ka platvormide eTwinning ja School Education Gateway ning koolidele ettenähtud Euroopa töövahendi edasiarendamise kaudu;

⁽¹⁾ Seadmed (lairibaühendus, 4G, tugi subsideeritud tehnika ja oma seadmete kasutamise näol), tarkvarainfrastruktuur, eriti portaalid ja andmehoidlad, ning võrgud.

⁽²⁾ Süstemaatilised stiimulid ja koolitused, mis võimaldavad õpetajatel katsetada e-õppemetodeid, sealhulgas e-rühmaõpet, parimate tavade väljasõelumist ja jagamist nii õpetajate vahel kui ka riikliku strateegia tasandil.

⁽³⁾ Haridusvaldkonna visiooni, poliitika ja strateegiate rõhuasetus peab nihkuma tehnika edendamisele avatud ja suhtlusel põhineva kultuuri edendamisele, mida toetab tehnoloogia.

⁽⁴⁾ Nõukogu ja nõukogu kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused vägivaldse ekstreemismi viiva radikaliseerumise ennetamise kohta (dok 14276/16, lk 6).

⁽⁵⁾ 17. märtsi 2015. aasta Pariisi deklaratsioon kodanikuaktiivsuse ning vabaduse, sallivuse ja mittediskrimineerimise ühiste väärtuste edendamise kohta hariduse kaudu, lk 5.

5. Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti tööle tuginedes edendama vastastikust austust, mittediskrimineerimist, põhivabadusi ja solidaarsust kogu ELis;
 6. Euroopa Eripedagoogika Arendamise Agentuuri tööle tuginedes pakkuma tõenduspõhist teavet ja juhiseid kaasava hariduse elluviimiseks;
 7. korraldama teabeüritusi, näiteks konverentsi teemal „Kaasamine mitmekesisuses, et tagada kvaliteetne haridus igaühel“, võttes arvesse muude rahvusvaheliste organisatsioonide sarnaseid algatusi;
 8. võtma kaasava ja kvaliteetse hariduse valdkonnas meetmete kavandamisel ja rakendamisel arvesse käesolevaid järeldusi.
-

LISA

- Nõukogu järeldused, mis käsitlevad strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal („ET 2020“) (12. mai 2009).
 - Nõukogu järeldused sisserändaja taustaga laste hariduse kohta (26. november 2009).
 - Nõukogu järeldused säästva arengu alase hariduse kohta (18.–19. november 2010).
 - Nõukogu järeldused hariduse ja koolituse sotsiaalse mõõtme kohta (11. mai 2010).
 - Nõukogu järeldused haridus- ja koolitussüsteemi lõpetanute tööalase konkurentsivõime kohta (10.–11. mai 2012).
 - Nõukogu järeldused kõrghariduse sotsiaalse mõõtme kohta (16. mai 2013).
 - Nõukogu järeldused tõhusa juhtimise kohta hariduses (25.–26. november 2013).
 - Deklaratsioon kodanikuaktiivsuse ning vabaduse, sallivuse ja mittediskrimineerimise ühiste väärtuste edendamise kohta hariduse kaudu (17. märts 2015, Pariis).
 - Nõukogu järeldused alushariduse ja põhihariduse rolli kohta loovuse, innovatsiooni ja digipädevuse edendamisel (18.–19. mai 2015).
 - UNESCO (2015), *Education 2030: Framework for Action - Towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning for all*.
 - Nõukogu ja komisjoni 2015. aasta ühisaruanne hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku (HK 2020) rakendamise kohta – Hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö uued prioriteetid (23.–24. november 2015).
 - Nõukogu järeldused haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamise ja koolis edukalt toimetulemise edendamise kohta (23.–24. november 2015).
 - Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon sotsiaal-majandusliku arengu ja kaasatuse edendamise kohta ELis hariduse kaudu: hariduse ja koolituse panus 2016. aasta Euroopa poolaastasse (24. veebruar 2016).
 - Nõukogu järeldused meediapädevuse ja kriitilise mõtlemise arendamise kohta hariduse ja koolituse kaudu (30.–31. mai 2016).
 - Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kolmandate riikide kodanike integreerimise tegevuskava“ (7. juuni 2016).
 - Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused vägivaldse ekstremismi viiva radikaliseerumise ennetamise kohta (21.–22. november 2016).
 - Hariduse ja koolituse valdkonna 2016. aasta ülevaade (2016. aasta november).
 - Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Hariduse täiustamine ja moderniseerimine“ (2016. aasta detsember).
-